

Literární putování

Libereckým krajem

červen
2022

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Na kole do Nového Města pod Smrkem a okolí za nejvýznamnějším přírodovědцем Frýdlantska a Franzem Kafkou

Frýdlantskem jsme již jednou putovali pěšky z Frýdlantu přes Raspenavu do Hejnic, tentokrát doporučujeme májový okruh na kole poklidnou krajinou z Nového Města pod Smrkem přes Dolní Řasnici, Krásný Les, Frýdlant, Raspenavu a Ludvíkov pod Smrkem.

V Novém Městě pod Smrkem se narodil i zemřel **Emil Neumann** (28. října 1859 – 4. září 1933), který působil jako učitel nejen zde, ale i v Liberci. Byl též členem novoměstského zastupitelstva, školské rady, předsedou sdružení jeslí a městské kroniky, čestným členem městských požárníků, spolku pro vysloužilé vojáky a náčelníkem sboru střelecké obrany. Napsal humorné příběhy **Aufzeichnungen aus dem Leben des Neustädter Dechants P. Franz Jomrich** (Obrázky ze života novoměstského děkana P. Franze Jomricha) a je autorem místních pověstí a historického díla o střeleckém spolku.

Ve stejném městě se narodil **Albert Schulze** (17. října 1875), mistr v barvírně v Oschatz v Sasku, autor nářečních básnické sbírky **Ondr dr Tofffichte** (Pod horou Smrk), vyprávění **Spuk in den**

Iserbergen. 7 Erzählungen aus dem Lomnitztale (Strašidla v jizerských kopcích. 7 povídek z údolí Lomnice), divadelních her, např. **Die Schatzgräber** (Hledači pokladů) a vlastivědného díla **Das Isergebirge und seine Wanderungen** (Jizerské hory a jejich výlety).

Z nedalekých Jindřichovic pod Smrkem pochází **Heinrich Kramer** (1887), který své nadání pro rýmování uplatňoval v místním tisku a byl znám pod přezdívkou Rýmující Jindřich. Po válce žil v Tapfheimu v Německu. Napsal v nářečí např. sbírky **Oallerhand G'schnakerei. Mundartliche Geschichten u. Erzählungen** (Všelijaké tlachání. Nářeční příhody a povídky) a **Oallerhand vo dörhejm. Mundartliche Gedichte und Erzählungen** (Všelicos z domova. Nářeční básně a povídky).

Další zastávkou bude Dolní Řasnice, v níž se narodil **Bertold Kamitz** (10. dubna 1887 – 14. dubna 1954, Senftenberg, Rakousko), učitel a autor děl **Das hölzerne Szepter** (Dřevěné žezlo), **Altes Haus in Krems** (Starý dům v Kremsu) a **Das Jahr des Kindes** (Rok dítěte).

Každý měsíc zveřejníme nový výlet za zajímavými literárními osudy a památkami našeho kraje.

Informace a podklady ke každé vycházce včetně mapy s trasou výletu naleznete vždy na našich webových stránkách a sociálních sítích. Vydejte se s námi odkrýt literární stopy v našem kraji!

www.kvkli.cz

Literární putování

Libereckým krajem

červen
2022

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Z Řasnice pokračujeme do Krásného Lesa, rodiště květnového jubilanta, významného přírodovědce **Gottfrieda Menzela** (7. června 1798 – 14. května 1879, Nové Město pod Smrkem). Působil jako kaplan v Hrádku nad Nisou, katecheta na dívčí škole v Liberci a farář v Novém Městě pod Smrkem. V letech 1849–1851 navštívil z vědeckých důvodů Severní Ameriku. Za zásluhy získal od císaře Kříže s korunou, v Novém Městě mu byl postaven pomník, který je možné spatřit dodnes. Je autorem řady přírodovědných děl o regionu a básní **Meine letzten Reime zum Andenken für meine Freunde** (Moje poslední rýmy na památku pro mé přátele). Jeho geologická sbírka Jizerských hor byla roku 1939 předána novoměstskému muzeu, později se dostala do muzea ve Frýdlantu.

Dalším krásnoleským autorem je **Ferdinand Schwind** (28. března 1875 – 24. února 1960, Dorf, Německo), kněz v Dětrichově, Mníšku a Horním Polubném a děkan v Ústí nad Labem. Napsal vyprávění **Das zweite Gesicht** (Druhá tvář), příběhy z Jizerských hor **Iserinen** (Iseriny) a pamětní spis **Denkschrift anlässlich der Vollendung des Baues der kath. Kirche in Raspenau**.

Frýdlant je dnes známý i díky návštěvě **Franze Kafky** (3. července 1883, Praha – 3. června 1924, Kierling u Klosterneuburgu), kterou uskutečnil jako zaměstnanec Dělnické úrazové pojišťovny pro Království české v lednu–únoru 1911. V deníku popsal zejména hotel ve Frýdlantu, zámek a park, císařské panorama a knihkupectví.

Frýdlantský zámek. Tolik možností, jak jej vidět: z roviny, z mostu, z parku, mezi holými stromy, z lesa za vysokými jedlemi. Je postaven z částí překvapivě poskládaných nad sebe, a i když člověk vstoupí na nádvoří, ještě dlouho se zámek nechce uspořádat, protože jeho mnohotvárnost je vystupňována temným břechtanem, začernalým zdívem, bílým

sněhem, ledovým povlakem břidlicově zbarvených svahů střech. Zámek totiž nestojí na prostorném vrcholu, ale je jím obestaven vrchol značně špičatý. Při výstupu jakýmsi úvozem mi bez ustání podklouzávaly nohy, zatímco kastelán, na něhož jsem narazil trochu výš, bral snadno dva schody naráz. Všude samý břechtan. Z úzkého špičatého výčnělku velká vyhlídka. Jedno schodiště u zdi končí bezúčelně v půli cesty. Řetězy padacího mostu visí opuštěně z háků.

Krásný park. Protože se terasovitě rozkládá ve svahu, ale zčásti i dole kolem rybníka a mezi různými skupinami stromů, nelze si vůbec představit jeho vzhled v létě. V ledové vodě rybníka sedí dvě labutě (jak se jim říká, jsem se dozvěděl až v Praze), jedna potápí do vody hlavu a krk. Jdu za dvěma děvčaty, která se neustále neklidně a zvědavě ohlížejí na mne neklidného a zvědavého, avšak navíc ještě nerozhodného, nechám se jimi vést po úpatí hory přes most, louku, pod železničním náspem do nečekané rotundy tvořené stěnou lesa a železničním náspem, dál pak nahoru do lesa, který se zdá bez konce. Děvčata jdou nejprve pomalu, když se začnu podívat rozsáhlosti lesa, přidají do kroku, a vtom už jsme také na větrné vyvýšenině, pár kroků od města.

Od zámku můžeme pohlédnout směrem k Větrovu, v němž se narodil **Erich Weber** (26. června 1898 – 21. prosince 1976, Jena, Německo), pomocný dělník ve Frýdlantu. Byl nasazen v 1. světové válce a za účast na puči v saském městě Oschatz v letech 1919–1920 byl vězněn. Poté pracoval jako úředník ve Frýdlantě, Vídni a Berlíně a žurnalista v Jeně, kde obdržel uměleckou cenu města. Je autorem nářečních básnických sbírek **Erste Ernste. Schlesische Gedichte** (První úroda. Slezské básně), **Heimatquelle** (Domovský pramen) či povídek **Als ich noch ein Lausejunge war** (Když jsem byl ještě uličníkem). Napsal též veselohru, tragédii či román z dětství **O du mein Österreich** (Ó, ty mé Rakousko).

Literární putování

Libereckým krajem

červen
2022

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Těsně před návratem do Nového Města projedeme Ludvíkovem pod Smrkem, v němž se narodil **Josef Bergmann** (22. října 1847 – 20. února 1932, Cheb), kaplan v Karlových Varech a Hradišti u Znojma a probošt v Chlumu Svaté Maří nad Ohří, ve Vídni a Chebu. Napsal řadu básnických sbírek, např. **Kleine Leute** (Malí lidé) či **Vom Sprudel her** (Od vřídla), a je také autorem liturgie **Tagebücher einer Schülerin** (Deníky školačky).

Posledním autorem, taktéž ludvíkovským rodákem, je **Emil Ressel** (20. listopadu 1862 – 3. března 1926, Česká Lípa), učitel v Křečanech, Jiřetíně pod Jedlovou ad. Psal lyriku a politické pamflety, např. **Liederstrauß aus Böhmens Norden** (Kytice písní z českého severu), **Im Rauschen der Eichen** (V šumění dubů, 1899) či hry **Im Grauen der Nächste** (V šeru nocí).

Marek Sekyra

ROZHLEDNA NA SMRKU

Albert Schulze

*Dívám se na ni tuze rád,
stojí jako obr tam.
Jen samé dřevo napořád
jak židle, co doma mám.*

*Klátivě kráčí tam a sem,
bez rukou, má nohy jen.
Zní ptačí hlasy nad lesem,
samé stromy kolkolem.*

*V chatě okno, jde pára z něj,
hrachová polévka vře.
Hned dovaří se, zaklepej,
třeba někdo otevře.*

*Rozhledně musím úctu vzdát;
to se sluší a patří.
Shora musíme spatřit snad,
jak andělé se bratří.*

POZDRAV SMRKU

Josef Bergmann

*Stoupal jsem často v zeleň tvého hřbetu,
ty mocný vrchu, nad nivy Frýdlantska
vysoko čníš, se srdcem plným vznětů
jsem hleděl v země, jež vlastní tři panstva.*

*Ze země Čechů, Slezanů a Sasů
jsem jako v letu uviděl hezký díl,
ač prošel jsem dálavy zeměpásu,
v představách blíže vždy jsem se navrátil.*

*Tichá tu víska leží na úpatí,
místo, kde spatřil jsem kdys světlo světa,
tam zrak když mi sklouzne, v myšlenkách ztratím
se téměř, tam pozdrav můj často létá.*

Výletní mapa

- **Start** – Nové Město pod Smrkem – rodiště E. Neumanna a A. Schulze, působiště G. Menzela (pomník)
- **2)** Dolní Řasnice – rodiště B. Kamnitze
- **3)** Krásný Les – rodiště G. Menzela a F. Schwinda
- **4)** Frýdlant – místo pobytu F. Kafky, v muzeu geologická sbírka G. Menzela Větrov – rodiště E. Webera
- **5)** Ludvíkov p. S. – rodiště J. Bergmanna a E. Resslera
- **Cíl** – Jindřichovice p. S. – rodiště H. Kramera

